

Møte fredag den 7. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 94):

1. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av følgende fordelingsordning i statsbudsjettet for 2003:
Den delen av kulturmidlene fra tippingen som fordeles av Kongen skal gå til en egen fordelingsordning. Om lag 40 pst. av midlene skal gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet. Om lag 30 pst. skal gå til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som for eksempel flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur.
Denne ordningen skal ikke gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene.»
2. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):
«Stortinget ber Regjeringen stå fast på målet om å nå gjennomsnittlig OECD-nivå på forskningen innen 2005, og sørge for dette i de ordinære budsjettframlegg.»
3. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):
«Stortinget ber Regjeringen om at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene opprettholdes, og ber Regjeringen sørge for dette i statsbudsjettet.»
4. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Magnhild Meltveit Kleppa, Ågot Valle og Odd Roger Enoksen om en bevilgning til bygging av Kautokeino anno 1852 (Innst. S. nr. 196 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:102 (2001-2002))
5. Interpellasjon fra representanten Finn Kristian Marthinsen til justisministeren:
«Den praktiske avviklingen av soningskøene har vært i fokus den siste tiden. Derimot har innholdet i soningen ikke vært viet så mye oppmerksomhet. Stortinget behandlet i forrige periode både kriminalomsorgsmeldingen og straffegjennomføringsloven. Innholdet i soningen stod sentralt. Hver enkelt innsatt skal få en egen kontaktbetjent, og det skal utarbeides individuelle soningsplaner.
Hvordan fungerer disse ordningene i dag, og er det forskjell på det tilbudet som gis til mannlige og kvinnelige innsatte? Bygger soningsprogram på resultat av forskning, og er det utarbeidet en opptrappingsplan for å heve kvaliteten på kriminalomsorgen? Er det planer om å forhindre «gjengangere» ved bedre forberedelse av løslatelsesfasen? Hvordan ønsker man å involvere de frivillige og private initiativ i

kriminalomsorgen? Mange førstegangsinnsatte sliter med rusproblemer. Blir disse ivare tatt tilstrekkelig ut fra erfaring med § 12-soning?»

6. Referat

Presidenten: Været er godt, og det er mye som skal gjøres. Hvor lenge møtet kommer til å vare i dag, er helt avhengig av representantene selv.

Representanten Eli Sollied Øveraas, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representantene Gunhild Øyangen og Michael Momyr foreligger søknader om permisjon i tiden fra og med 10. juni til og med 14. juni, begge for å delta i den norske delegasjonen til Mattoppmøtet i Roma.

Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Anne Kathrine Slungård, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte under representanten Michael Momyrs permisjon i tiden fra og med 10. juni til og med 14. juni av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden, for Sør-Trøndelag fylke: Ola Røtvei og Egil Hestnes
3. Ola Røtvei og Egil Hestnes innvelges i Lagtinget for den tid de møter for representantene Gunhild Øyangen og Michael Momyr.

S a k n r . 1

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av følgende fordelingsordning i statsbudsjettet for 2003:

Den delen av kulturmidlene fra tippingen som fordeles av Kongen skal gå til en egen fordelingsordning. Om lag 40 pst. av midlene skal gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet. Om lag 30 pst. skal gå til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som for eksempel flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur.

Denne ordningen skal ikke gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2969)

S a k n r . 2

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen stå fast på målet om å nå gjennomsnittlig OECD-nivå på forskningen innen 2005, og sørge for dette i de ordinære budsjettframlegg.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2969)

S a k n r . 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen om at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene opprettholdes, og ber Regjeringen sørge for dette i statsbudsjettet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2969)

S a k n r . 4

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Magnhild Meltveit Kleppa, Ågot Valle og Odd Roger Enoksen om en bevilgning til bygging av Kautokeino anno 1852 (Innst. S. nr. 196 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:102 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torny Pedersen (A) (ordfører for saken): I dag er det andre gangen denne saken er oppe i Stortinget. Første gangen var i spørretimen den 20. februar i år, da representanten Olav Gunnar Ballo hadde spørsmål til statsråden om rekonstruksjon av bebyggelsen i Kautokeino anno 1852 i forbindelse med filmminnspillingen av det religiøse opprøret som fant sted i Kautokeino samme år.

Svaret fra statsråden, som for øvrig var Laila Dāvøy, som svarte på vegne av kultur- og kirkeministeren, var som i dag, at skulle man definere dette som et nasjonalt kulturbygg, er tilskuddene til kulturbyggene prioritert fram til 2006.

I februar snakket man om 10 mill. kr. Nå snakker vi om 15–20 mill. kr, noe som flertallet, men også mindretallet, i komiteen finner vanskelig å imøtekomme over kulturbudsjettet.

Forslagsstillerne fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti presiserer at forslaget som fremmes, ikke gjelder midler til selve filmminnspillingen, men kun til bygningene og etterbruken knyttet til disse. Finansieringen

av filmen er på det nærmeste klar, selv om departementet i sitt svar til komiteen datert 8. mai 2002 ikke kan gå helt god for dette.

Hele prosjektet er meget interessant, selv om både jeg og de andre i komiteen mener prosjektet burde vært bedre utarbeidet og forankret både i forhold til økonomi og eierforhold.

Da Stortinget i juni 2000 hadde St.meld. nr. 50 for 1998-1999, utjamningsmeldinga, til behandling, sa alle partier bortsett fra Fremskrittspartiet at regjeringen skulle legge fram en sak for Stortinget om situasjonen og levekårene i indre Finnmark, da det var klart at indre Finnmark hadde samme levekårsproblemer som indre Oslo øst.

Stoltenberg-regjeringen fulgte dette opp, og sa i langtidsprogrammet for 2002-2005:

«Regjeringen vil særlig arbeide for å bedre levekårs situasjonen i de indre delene av Finnmark, og vil straks iverksette tiltak for å avhjelpe situasjonen gjennom et samarbeid med kommunene i indre Finnmark, fylkeskommunen og aktuelle næringsutviklingsmiljøer.»

En gruppe ble satt ned og kom med sin rapport 21. januar i år. Under tiltak 16 i denne rapporten er prosjektet Kautokeino anno 1852 tatt med som et viktig prosjekt, spesielt til etterbruk for turisme og reiselivsformål. Som Sunniva Juhls sa det under høringen: I dag er Nordkapp målet, men hele veien må være målet mellom Nord-Finland og Nordkapp.

Som stortingsrepresentanter skal vi heller ikke glemme at hele Kautokeinos bebyggelse ble brent ned under evakueringen i 1944, og at Kautokeino og resten av Finnmark har nærmest ingen historiske bygninger å vise omverdenen, selv om Finnmark har en lang historie. Således ville det å gjenskape deler av Kautokeino med bygninger fra 1852 være historisk, men også en start på en næringsutvikling som sårt trengs. Faktisk er arbeidsledigheten på over 10 pst. i Kautokeino.

Hvem skal så ta ansvaret for å følge opp dette prosjektet politisk?

Nærings sjef Leif Halonen i Kautokeino sier at kommunen aldri har ansett gjenskapingen av Kautokeino anno 1852 som et kulturbygg, men derimot som en infrastrukturoppbygging i reiselivssammenheng, noe som kan ha stor betydning for sysselsettingen i reiselivsnæringen i Kautokeino – altså definert som en næringsvirksomhet. Flertallet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet og regjeringspartiene, utfordrer derfor Næringsdepartementet, mens SV og Senterpartiet utfordrer Kommunal- og regionaldepartementet.

Jeg oppfordrer statsråden for kultur til å ta denne saken med inn i Regjeringen til drøfting, og finne ut hvor det er mest hensiktsmessig at arbeidet med å skape næringsutvikling i Finnmark må starte. Jeg er sikker på at det beste resultatet får man ved at flere departement går sammen om arbeidet der dette prosjektet er ett av flere.

Flertallet i komiteen ber således Regjeringen om en rask tilbakemelding, der prosjektet er nøye vurdert.

Karin S. Woldseth (FrP): Det er ikke gitt alle å få en bauta etter seg, selv om det nok er mange som skulle ønske det, både blant filmskaperne og blant politikere i denne sal.

Saksordfører har gjort rede for de synspunkter som også Fremskrittspartiet har i denne saken, med unntak av ett punkt, der vi er uenige i flertallsmerknadene. Det gjelder det som går på at man skal få dette vurdert igjen i 2006.

Fremskrittspartiet mener at dette ikke er en statlig oppgave. Snarere tvert imot må dette være næringsutvikling. Og da bør det melde seg andre interesser på banen enn staten. Her ligger en unik mulighet for eienomsutviklere og næringslivet i Kautokeino til å få nettopp det som filmskaperen ønsker, en permanent bygningsmasse som kan tjene lokalsamfunnet på mer enn én måte.

Jeg er for så vidt enig i at det unektelig kan virke ganske meningsløst først å bygge opp kulisser for 5 mill. kr, antakelig av skattebetalernes penger, for så å rive det hele ned igjen etter at opptakene er ferdig. Men da blir Fremskrittspartiets oppfordring til filmskaperne at de finner en annen løsning på finansieringen.

Faren ved å gå inn i slike prosjekter er jo også at dette kan medføre ytterligere konsekvenser for staten, og ytterligere kostnader hvis det ikke blir lønnsom drift av bygningene.

At man argumenterer med at denne bygningsmassen erstatter tap av arbeidsplasser innenfor reindrift, blir noe søkt i mine øyne, fordi bygningsmassen i seg selv neppe vil medføre økt aktivitet. I alle fall ikke når man tenker seg hvem som skal bruke bygningene, og det er jo allerede eksisterende tiltak i stor utstrekning, som også er aktive uten denne bebyggelsen.

Et annet element må være at man kanskje for ettertid vegrer seg for å produsere filmer i Norge av historisk verdi, hvis det blir slik at det skal stå igjen et «museum» på alle nes og odder i alle regioner som trues av avfolkning. Det finnes andre virkemidler som bør tas i bruk for å få høynet aktiviteten.

Det er dessuten allerede gjort, som vi hørte, prioriteringer for regionen, og vi bør derfor ta hensyn til disse og ikke la noen snike i køen. Det må være en viss forutsigbarhet i hva vi som politikere holder på med.

Sonja Irene Sjøli (H): Høyre slutter seg i hovedsak til saksordførers framstilling i denne saken, og jeg vil gi honnør til henne for et grundig arbeid.

Det å legge til rette for en etterbruk av filmkulissene til den planlagte filmen om Kautokeino-opprøret, er i og for seg en god idé. Ja, det er et godt prosjekt som kan tenkes å være et positivt bidrag til så vel det generelle bygningsmiljøet som for næringslivet i Kautokeino. Men slik vi ser det, er prosjektet litt lite utarbeidet. Det mangler løsninger på helt sentrale spørsmål. Det gjelder underbyggende kalkyler og finansieringsplaner, eier- og organisasjonsstruktur og ansvaret for drift, for å nevne noe. Vi vet fra lignende prosjekter, som f.eks. Jørundgard i Sel i Gudbrandsdalen, som ble bygd til filmatiseringen

av Kristin Lavransdatter, at driften av slike anlegg kan by på store utfordringer i ettertid.

Et annet dilemma er at prosjektet ikke er sett i sammenheng med de andre satsingene som gjøres i forhold til samisk kultur. Dersom staten skulle gå inn med midler i dette, burde saken vært sett i sammenheng med de prioriteringer som Sametinget gjør for utviklingen av samiske museer og kulturbygg.

I saksframstillingen til Stortinget har det som nevnt vært uklarheter i forhold til omfanget av privat deltagelse, driftsansvar og eierforhold. Dersom prosjektet videreutvikles på en måte som gir tilfredsstillende løsninger for dette, og dersom kommunale og samiske myndigheter ønsker å prioritere satsingen, vil det være naturlig, synes vi, å vurdere saken på nytt, men da som et næringsprosjekt rettet mot Indre Finnmark. Høyre vil i lys av dette støtte anmodningen til Regjeringen om at dette gjøres.

Olav Gunnar Ballo (SV): Den 8. november 1852 fant det sted en oppstand på kirkestedet Kautokeino i Finnmark. Da oppstanden blant lokalbefolkningen var over, var lensmann Buch og kjøpmann Ruth begge døde. Fra den tida og helt frem til våre dager har det vært reist spørsmål om årsakene til opprøret. Man har lurt på om det var et religiøst opprør, om det også var knyttet til sosial motstand i befolkningen, ikke minst mot folk som kom utenfra, i forhold til den samiske kulturen og den konflikten som det bar med seg.

I hvert fall preges Kautokeino fortsatt av den konflikten som oppstod den gang, og familier identifiserer seg også med det som skjedde etterpå, der to av dem som kom, var fra Kautokeino, og to år senere ble henrettet på det som kalles Galgeberget i Alta. Det betyr at det knytter seg en helt unik historie både for Finnmark og den samiske befolkning til det som skjedde i Kautokeino i 1852. Det har i veldig lang tid vært forventninger til at det skulle lages film om det som skjedde, og jeg tror at befolkningen i Finnmark generelt og befolkningen i Kautokeino spesielt er svært glad for at det er Nils Gaup som skal lage den filmen, fordi man føler trygghet for at han har den nødvendige kompetanse og innsikt om det som skjedde.

Nå er det forslaget som er fremmet, ikke et forslag om støtte til filmen. Men det er klart at i et samfunn som opplevde at hele bebyggelsen, med veldig få unntak, ble totalt nedbrent i forbindelse med evakueringen i 1944 – det står knapt et bygg igjen som befolkningen kan se – ser man en unik mulighet i å gjenskape et lokalsamfunn slik det var i 1852, med de videre bruksmuligheter som måtte eksistere i forlengelsen av det når filmen er skapt. Det er klart at det vil oppleves som ganske meningsløst hvis man bygger opp en bebyggelse som den som var i 1852, for så å skulle rive den ned igjen etterpå.

Jeg registrerer at man i komiteen har atskillige motforestillinger, fordi man synes at prosjektet er for dårlig forarbeidet. Men jeg registrerer også at Kautokeino kommune har gjort en betydelig innsats. Man har fått satt av arealer, man har i regi av filmskaperne fått tegnet de aktuelle byggene, man har lagt planer som nå blir mer og

mer konkret. Og utfordringen for Stortinget må jo være å akseptere at det underveis i prosesser oppstår nye uforutsette muligheter man ikke kunne ha tatt høyde for i en langtidsplanlegging, nettopp slik som i dette tilfellet, fordi det nå skal lages en film. Det kan jo ikke være slik at norske filmskapere skal se på langtidsplanleggingen til Stortinget for så å koordinere sitt prosjekt med det, slik at Nils Gaup skulle ha laget denne filmen i 2007, i stedet for i 2003. Det betyr altså at Stortinget også må vise vilje til omstilling, til å tenke nytt og til å gripe mulighetene, ikke minst når det samme Stortinget gjennom utjamningsmeldingen nettopp har vedtatt tiltak for Indre Finnmark som ledd i å skape nye arbeidsplasser, nye muligheter og nye utviklingstrekk der. Det er klart at det vil være langt vanskeligere både for Stortinget og for Regjeringen på egen kjøl å skulle komme opp med de ideene hvis de ikke er forankret i et lokalsamfunn og har aksept der.

Jeg må nok si at jeg har jobbet mye med denne saken. Jeg tror ikke det er noen enkeltsak siden jeg ble valgt inn på Stortinget i 1997, som har engasjert meg så sterkt som denne. Og jeg har noen ganger revet meg i håret når jeg har sittet utenfor og har skullet følge kulturkomiteens prosess, og tenkt at man skulle ha vært der, man skulle ha overbevist dem, man skulle ha stått mer på, jeg har ikke gjort nok. Jeg må likevel si at når sinnet har roet seg litt, og jeg begynner å lese gjennom det som står – merkningen knyttet til utfordringen til Regjeringen om å komme tilbake, se på det som et næringsprosjekt og benytte mulighetene – ser jeg det som en åpning for at man kan få gjort noe med dette.

Det jeg vil be statsråden om i dag, er å svare på merkningen når det gjelder hva slags muligheter statsråden ser nettopp gjennom å utløse næringsmidler, eventuelt i et samarbeid mellom flere departementer, slik at filmskaperne kan få et signal om mulighetene for at dette bygges permanent. For hvis vi ikke griper den muligheten, hva skal da en del tenke om Stortingets evne til å ta det som byr seg, når det er der? Å tenke seg at dette skal realiseres i 2007, vet egentlig også komiteens medlemmer er helt urealistisk. Det kan ikke være slik at fem år etter at Nils Gaup har mottatt Oscar for filmen, skal man på nytt skape det miljø som han i mellomtiden har måttet rive ned. Det kan ikke være riktig. Det må være når filmen realiseres, at dette også skal realiseres. Derfor vil jeg be om statsrådets syn på den merkningen som her foreligger, når vi nå i mindretallet ikke får flertall for et vedtak om en bevilgning for å få det realisert. Ser statsråden muligheter for at Regjeringen på en eller annen måte kan bistå her, i tråd med flertallet, for at dette prosjektet blir realisert?

Til slutt tar jeg opp forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Olav Gunnar Ballo har tatt opp det forslaget han refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Denne saka handlar etter Senterpartiet sitt syn om forholdet mellom det Stortinget seier, og det Stortinget seinare gjer.

I utjamningsmeldinga har Stortinget spesifikt bedt om eigne målretta tiltak for indre Finnmark, og ei gruppe har då arbeidd vidare med akkurat det. Det no å gjenskapa permanent eit samfunn i Kautokeino frå 1852 er eitt av dei tiltaka som er føreslegne frå denne gruppa.

Stortinget har no høve til å gi stønad til eit prosjekt som det er stor interesse for i indre Finnmark, eit prosjekt som openbert vil gi store ringverknader både i Kautokeino og i området rundt.

Kommunalkomiteen var i februar i år på besøk i nokre av dei sterkaste samiske områda. Vi fekk ei grundig orientering om dei spesielle utfordringane som er i indre Finnmark. Vi var i Kautokeino. Vi fekk innsyn i dei spesielle utfordringane som ligg der, og som saksordføraren ryddig har gjort greie for. Det gjorde inntrykk. Det vi snakkar om, er langt meir enn eit kulturbygg. Det er eit omstillingsprosjekt som har mykje å seia for reiselivet, for arbeidsplassar og for næringslivet i indre Finnmark. Eg synest at det er veldig positivt med dei signala som no er komne både frå Arbeidarpartiet og frå Høgre i salen i dag. Lat meg seia: Det ville faktisk vore fjernt frå Senterpartiet sin måte å arbeida på å gripa inn og ta 15–20 mill. kr til dette prosjektet frå kulturbudsjettet. Vi veit noko om kor mange tiltak det er som det der skulle vore plass til, men som det ikkje er plass til i dag. Vi arbeider systematisk for å få styrkt kulturbudsjettet. Vi meiner – og det er òg understreka i merkningane – at dette ikkje er eit spesifikt kulturprosjekt, men eit prosjekt som gir ringverknader i forhold til næringslivet og må sjåast på som det.

Når fleirtalet finn å gi ein så positiv omtale, men samtidig ikkje finn å vilja gå så direkte til verks som SV og Senterpartiet gjer i dag, er eg veldig glad for den klare merkningen som står i spalte 2 på side 2 i innstillinga, som lyder:

«Dette flertallet vil peke på muligheten å se dette prosjektet som et næringsprosjekt, rettet mot indre Finnmark, jf. St.meld. nr. 50 (1998-1999) Utjamningsmeldinga, og ber Regjeringen komme tilbake med en vurdering på egnet måte så raskt som mulig.»

Senterpartiet og SV er einige med dette fleirtalet. Det er berre Framstegspartiet som finn det føremålstenleg å stå utanfor.

Eg vil oppfordra statsråden til å svare på denne merkningen. Eg veit at ho har eit engasjement for kulturprosjekt, og eg veit at ho i denne samanhengen har ei utfordring i forhold til andre statsrådar som må inn i biletet, men her har storting og regjering eit godt høve til å bidra til noko som vi alle må vera einige om kan gi ringverknader. Vi har no eit høve til å visa at det er samsvar mellom det vi seier, og det vi gjer. Tilbakemeldinga både til Stortinget, til dei som jobbar med denne filmen, og til Kautokeino kommune og området der, er ei tilbakemelding som det hastar med.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Med så klare utfordringar frå to av representantane må eg ta ordet i saka.

For det fyrste vil eg understreka at handsaminga av denne saka ikkje inneber eit nei til filmen. Filmprosjektet

bør gå vidare i den forstand som alle andre filmprosjekt. Mitt svar til komiteen er altså ikkje noko nei til filmen. Det er ikkje filmsøknaden vi handsamar her i dag.

Så er det eit par av representantane som snakkar om den genuine sjansen vi har i dag til å seia ja til eit flott kulturprosjekt. Den sjansen har eg faktisk mange gonger i månaden. Eg har besøk av ulike delegasjonar som har akkurat eitt prosjekt som vi må ta før alle dei andre prosjekta som er prioriterte frå Stortinget si side. Eg skal ikkje begynna å nemna dei, men det er veldig mange genuine prosjekt rundt omkring i landet som har mykje å seia for akkurat den forfattaren, for akkurat den bygda og for akkurat den delen av kulturlivet. Eg må seia til dei alle saman, slik eg òg har måtta svara her, at vi har prioritert fram til 2006 – dessverre. Det er ikkje auka midlar på den posten som gjer at ein kan flytta prosjekt fram i køen. No svarar eg på vegner av Kulturdepartementet og som kulturminister.

Så er det nok òg ein del spørsmål som eg synest det er viktig å sjå på i forhold til dette prosjektet. Dersom det skal få stønad, må det eventuelt bli frå andre departement. Det er veldig klart frå mi side. For det andre er det viktig at vi går nøye gjennom dette, for no ser vi at berre på nokre få månader har heile prosjektet fordobla seg i pris – frå 10 mill. kr i februar til 20 mill. kr i dag. Det bør i seg sjølv få ei varselklokke til å ringja hos nokon kvar når det gjeld korleis vi løyver pengar.

Eg er klar over indre Finnmark sin situasjon. Eg er òg svært klar over kva som står skrive både i velferdsmeldinga og i langtidsprogrammet osv. Eg tar sjølv sagt med meg desse merknadene til Regjeringa, men eg kan ikkje frå talarstolen i dag – og eg vonar det heller ikkje er venta av meg – svara på vegner av næringsministeren og kommunalministeren. Så langt er vi ikkje komne i diskusjonen, men vi tek sjølv sagt merknader frå Stortinget på alvor. Så må vi i neste omgang koma tilbake til korleis dette skal jobbast vidare med.

Eg vil understreka det som representanten Sjøli sa i samband med dei erfaringane vi har bl.a. med Jørundgard. Her er det viktig at vi òg tenkjer lenger enn filmen, lenger enn til bygging av ein by, men òg tenkjer i forhold til drift, korleis vi skal få økonomi til det. Her er det mange ting ein må undersøka før vi kan seia ja. Det å laga ein film om historia frå Kautokeino har eg stor sans for. Om vi ikkje handsamar søknaden om film her i dag – det er heller ikkje vi som skal handsama ein slik søknad – blir det ikkje nokon dårleg film om ein eventuelt må bruka kulissar, dersom dei eventuelt får støtte til å laga filmen. Og så får vi koma tilbake etter at Regjeringa og dei statsrådene som eventuelt blir involverte i det, har gått gjennom heile prosjektet meir grundig enn det er gjort så langt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg oppfatter at alle i denne sal er enig i at i et presset kulturbudsjett vil det være vanskelig å utløse disse midlene, og at det er enighet om

at man derfor må se på andre løsninger hvis det ikke skal finansieres via Kulturdepartementet.

Men, og det synes jeg er et viktig men: Stortinget har allerede sagt at man skal se på tiltak for indre Finnmark, hvor man skal søke å finne erstatning for tap av arbeidsplasser. Dette er en slik mulighet. Man har altså i regi av departementet nedsatt en gruppe i Finnmark som skal se på prosjekter. Den gruppen har også med nettopp dette prosjektet.

Jeg synes at statsråden blir for passiv og for negativ i sin tilnærming. Hun burde i stedet komme opp med synspunkter på hvordan man alternativt kan løse dette hvis man ikke skal ta det fra Kulturdepartementets budsjett. Det betyr jo ikke at man her skal forplikte seg. Men når det er en merknad som flertallet står bak, om at Regjeringen så raskt som mulig skal komme tilbake, så er det en direkte oppfordring det må gå an å svare på. Det er klart at man kan ikke komme tilbake før sommeren, det vil alle her skjønne. Men man vil kunne komme tilbake i begynnelsen av oktober, man vil ha hele sommeren på seg, og man vil kunne være konkret i oktober med hensyn til hvordan man stiller seg til dette prosjektet. Så vidt jeg har forstått, vil det være aktuelt å gå i gang i januar med selve filmen. Det er da man vil være avhengig av å ha avklart disse svarene, ellers vil det være kulisser som blir brukt. Statsråden må kunne svare på vegne av Regjeringen om det er mulig for Regjeringen å gi et svar til Stortinget når Stortinget trer sammen igjen 1. oktober, eller i dagene umiddelbart etter det.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil på det sterkaste avvisa at det er passivitet som er drivkrafta her i forhold til prosjektet. Eg har sagt positivt at Regjeringa skal koma tilbake. Men eg håpar òg at representanten forstår at det er vanskeleg for meg å svara på vegner av to andre statsrådar. Det er ikkje blitt sendt noko brev til andre departement for å utfordra dei i den prosessen som har vore i kulturkomiteen. Det er sendt brev til Kulturdepartementet, og vi har svart.

Så tek vi sjølv sagt desse fleirtalsmerknadene på alvor. Men det er òg viktig at prosjekt som skal støttast i indre Finnmark, er prosjekt som er gode for indre Finnmark. Dersom det viser seg at dette er eit prosjekt som kanskje vil vera ei belastning for indre Finnmark i forhold til drift, så har vi kanskje gjort dei ei bjørneteneste. Dette må vi òg ta med når vi vurderer om dette er eit av dei beste tiltaka vi kan gi indre Finnmark. Som ansvarleg minister er det på vegner av Regjeringa òg heilt nødvendig for meg å streka under det i forhold til heile prosjektet. Dei prosjekta som skal til indre Finnmark, må vera gode for befolkninga, dei må vera framtidretta, og det må vera tak i dei. Så får vi sjå om dette er eit av dei prosjekta som kan lykkast. Men vi må iallfall ikkje påføra indre Finnmark noko som kanskje på sikt blir tungt å bera, for då har vi gjort dei ei bjørneteneste.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg deler statsråden si oppfatning om at denne saka ikkje handlar om ja eller nei til filmen. Eg deler òg hennar oppfatning om at

(Meltveit Kleppa)

når det gjeld ein søknad for eit så stort prosjekt, så er det mange ting ein må undersøkje nærare. Men eg er overraska over at statsråden eigentleg brukar si taletid til å lista opp berre problem, i staden for å sjå dei mogleghetene som ligg i dette prosjektet.

Når ho no svarte Olav Gunnar Ballo, høyrdest det ut som om dette var noko som andre enn indre Finnmark har kome på. Det er faktisk her eit sterkt engasjement frå Kautokeino kommune for å få til permanente kulissar, fordi dei ser dei ringverknadene som kan vera der. Og så er det slik at statsråd Svarstad Haugland ikkje berre er kulturminister, ho er òg leiar i Kristeleg Folkeparti. Og ho og andre frå Kristeleg Folkeparti sender for tida ut brev og skal prøva å forklara at dei står for ein offensiv distriktpolitikk – og det har eg stor forståing for at dei har behov for. Det er i den samanhengen at ho no har ei unik mogleghet til å sjå at ved eit samarbeid mellom Næringsdepartementet, Kommunalødepartementet og Kulturdepartementet kan ho her både styrkja kulturen, arbeida for fleire arbeidsplassar og gi ny optimisme i indre Finnmark. Eg forventar ikkje at Høgre-statsrådene i Regjeringa skal vera så sterkt opptekne av akkurat det, men eg forventar faktisk at leiaren i Kristeleg Folkeparti gjer noko meir enn det ho har sagt til no.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg brukte taletida mi til å svara på ei utfordring frå Olav Gunnar Ballo. Eg har då prøvd å streka under at eg ikkje i dag kan seia på vegner av andre statsrådar når svaret kan liggja føre her i salen. Eg har òg brukt taletida mi til å seia at eg trur det vil vera verdifullt å få ein film om Kautokeino-historia. Eg har dessutan brukt taletida mi til å seia at vi handsamar ikkje filmsøknaden her, men ser veldig positivt på prosjektet. Dersom dette prosjektet òg kan vera eit positivt prosjekt for indre Finnmark, så er det sjølvsagt bra, men det er viktig at forarbeidet er så grundig at vi veit at det vil bli eit positivt prosjekt. Berre den sanninga at prosjektet er blitt fordobla frå februar og fram til i dag, viser at her er det ein del som ikkje er svara på, ein del som ikkje er grundig nok undersøkt, til at ein kan konkludera at dette er bra for Indre Finnmark, eller at det ikkje er det.

Eg skal elles la vera å kommentera merknadene frå Meltveit Kleppa om distriktpolitikken. Men eg vil forsvara dei som eg samarbeider med i regjeringa, når det gjeld Regjeringa si satsing på distriktpolitikken. Eg kan jo leggja til at vi m.a. har fått eit landbruksoppdrag som vil gi nye krefter også til distriktpolitikken. Heile landbruket er svært glad for oppgjeret. Eg skal ikkje ta den debatten i dag, og heller ikkje ein distriktpolitisk debatt, men berre seia at det Regjeringa står for, står òg Kristeleg Folkeparti og Høgre for – og til og med Venstre.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er et uttrykk som heter: Der det er en vilje, er det også en vei.

Når statsråden fremstiller det som om man her er i ferd med å ta fullstendig av når det gjelder kostnader, er det – jeg vet ikke om det er et uparlamentarisk uttrykk – tendensiøst. Jeg oppfatter det som tendensiøst.

Det man gjør, er at man søker å skape en fremstilling som om dette er økonomi ute av styring. Det er jo helt feilaktig. Man har fått innhentet tilbud. Man vet hva det vil dreie seg om av kostnader, og man har fått en skisse som skiller seg fra den opprinnelige, som ikke var så ambisiøs. Man er helt konkret på hva det dreier seg om, og hva man ønsker. Det er ikke noe avvik eller noen utvikling i tallene i det hele tatt. I stedet for å si at vi skal se på mulighetene, at vi ikke kan gi noe svar nå, men at vi skal se hvilke muligheter som byr seg, fremstiller statsråden dette i denne sal som om det er et prosjekt uten økonomisk styring. Slik oppfatter jeg at denne fremstillingen er ment å virke på forsamlingen – og på eventuelle andre.

Jeg synes Magnhild Meltveit Kleppa faktisk har et godt poeng. Statsråden er leder for Kristelig Folkeparti, som i Finnmark skal stå for et syn som skal skape ny sysselsetting i indre Finnmark. Randi Karlstrøm i Langfjord må forstå – ut fra den type innlegg – at veien tilbake til Stortinget nå er lang.

Man må kunne forvente av statsråden et noe større engasjement i forhold til å løse disse problemene.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har i innlegget mitt berre peikt på det som fleirtalet i komiteen peiker på i merknadene sine om økonomi. Dette synest eg er viktig at vi undersøker nærmare før vi trekkjer nokon konklusjon, og det synest eg alle politikarar med ein smule ansvarskjensle burde vera samde i.

Eg veit – ut frå 20 mill. kr i forhold til 50 og 70 mill. kr – at ein her har eit forholdsvis lite prosjekt. Men pengar skal til likevel. Sjølv om det ikkje er snakk om milliardbeløp eller om hundrevis av millionar kroner, er det viktig at vi har styring på økonomien. Det trur eg det vil bli òg – dersom vi går inn for det.

Eg vil understreka at utviklinga i indre Finnmark er noko som både Regjeringa og – for den saks skuld – Kristeleg Folkeparti er opptekne av. Difor er det viktig at vi vel dei rette verkemidla, og det er det vi vil leggja til grunn når vi skal ta ei avgjerd på om dette er eit godt prosjekt eller ikkje. Det er det beste for indre Finnmark som altså vil vera utgangspunktet vårt – likså sterkt som utgangspunktet til Ballo og Meltveit Kleppa er det.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Denne saka har vore behandla av kulturkomiteen. Med rette har ein stilt spørsmålet om ikkje både Næringsdepartementet og Kommunaldepartementet skulle ha vore meir involverte i denne saka.

På side 2, spalte to, oppmodar eit fleirtal, Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti og Høgre, Regjeringa om å «komme tilbake med en vurdering på egnet måte så raskt som mulig». På den same sida, same spalte, står den same ordlyden hos Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Det vil seie at alle partia, med unntak av Framstegspartiet, står bak denne oppfordringa til Regjeringa.

Mitt enkle spørsmål til kulturministeren er: Sidan denne saka er behandla i kulturkomiteen og det er kulturministeren som stiller for Regjeringa i saka, ville det ikkje då vere naturleg at statsråden svarte frå denne talar-

stolen, etter dei oppfordringane som ho her har fått, at ho vil ta initiativ til eit samarbeid, til møte, med Næringsdepartementet og Kommunaldepartementet – med tanke på å leggje det fram for Stortinget på ein eigna måte så snart som mogleg?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det trudde eg var sjølvsagt.

Det er klart eg vil gjera det; det står jo i ein fleirtalsmerknad. Og dette har det ikkje vore tvil om i dei svara eg har gitt frå denne talarstolen – faktisk ganske mange gonger tidlegare i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 2970)

S a k n r . 5

Interpellasjon fra representanten Finn Kristian Marthinsen til justisministeren:

«Den praktiske avviklingen av soningskøene har vært i fokus den siste tiden. Derimot har innholdet i soningen ikke vært viet så mye oppmerksomhet. Stortinget behandlet i forrige periode både kriminalomsorgsmeldingen og straffegjennomføringsloven. Innholdet i soningen stod sentralt. Hver enkelt innsatt skal få en egen kontaktbetjent, og det skal utarbeides individuelle soningsplaner.

Hvordan fungerer disse ordningene i dag, og er det forskjell på det tilbudet som gis til mannlige og kvinnelige innsatte? Bygger soningsprogram på resultat av forskning, og er det utarbeidet en opptrappingsplan for å heve kvaliteten på kriminalomsorgen? Er det planer om å forhindre «gjengangere» ved bedre forberedelse av løslatelsesfasen? Hvordan ønsker man å involvere de frivillige og private initiativ i kriminalomsorgen? Mange førstegangsinnsette sliter med rusproblemer. Blir disse ivare tatt tilstrekkelig ut fra erfaring med § 12-soning?»

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Det er viktig at vi har et tilstrekkelig antall soningsplasser slik at vi unngår opphoping av folk som venter på å få gjort opp for sin kriminelle handling. Derfor støtter Kristelig Folkeparti at fengsels- og soningskapasiteten bygges ut for å komme på offensiven i det som i øyeblikket er et problem, og som skaper kø. Men vi ønsker også en tilpasning som har det positive utgangspunkt at rammene legger til rette for soningsinnhold som resulterer i et kriminalitetsfritt liv etter fullført soning. Dette er etter Kristelig Folkepartis mening den naturlige, viktige og samtidig ambisiøse målsetting med gjennomføring av den straff som den enkelte blir idømt.

Vi tror imidlertid ikke mangelen på rehabilitering utelukkende skyldes omstendighetene rundt den kriminelle. Men vi har grunn til å tro at mye kan forbedres ved å sette søkelyset på det jeg vil betegne som «det indre liv» under soningen og i løslatelsesfasen. Bakgrunnen for dette trossstandpunktet ligger i samtaler med både ansatte og innsatte gjennom mange år. Da vi behandlet kriminalom-

sorgsmeldingen, var det stor enighet om at det trengs kvalitetsheving på arbeidet med å gjøre innsatte kriminalitetsfrie etter løslatelse.

Sentralt i arbeidet med de innsatte er de ansatte. Det betyr at videreutdanning og etterutdanning av dem som allerede er ansatt i Fengselsvesenet, må bygges ut, for den ansatte skal være kontaktbetjent og må være skolert for det. I altfor stor grad har offentlighetens syn på og oppfatningen av en fengselsbetjent vært preget av det store nøkkelknippet med solid kjede. Dessuten har spillefilmer med stort innslag av fengsler forsterket bildet av fengselsledelse og fengselsbetjenter som umenneskelige bøller som slår og herjer med de innsatte.

I Kristelig Folkeparti mener vi at liksom vel som i samfunnet for øvrig skal menneskeverdet respekteres og ivaretas for den som er under soning. Vi mener at respekt er en viktig forutsetning for dialog og tillit. Derfor vil verdibevissthet måtte være et utgangspunkt for kontaktbetjentens arbeid. Jeg går ut fra at dette er et tema som Fengselsskolen legger vekt på. Det bør det være også i etter- og videreutdanningsopplegg.

Fungerer den vedtatte ordningen med kontaktbetjent for alle innsatte? Jeg har stilt dette spørsmålet i mange fengsler. Fra ledelsen får jeg som regel bekreftende svar på at ordningen er iverksatt, og således oppfyller Stortingets vedtak. Men, går jeg nærmere inn på både form og innhold i ordningen, viser det seg at kvaliteten står langt tilbake å ønske. Når jeg tar dette forholdet opp med de innsatte, er det nærliggende å trekke den konklusjon at de fleste steder er kontaktbetjentordningen innført i navnet, men ikke i gavnet. Fra ledelsens side forklares det med at man er minimumsbemannet og at man jo også har ulike programmer for de innsatte, mens brukerne selv uttrykker skepsis til den praktiske utøvelse av kontaktbetjentordningen fordi betjent og innsatt møtes så sjelden. Begge parter mener ordningen kan være nyttig og framtidigrettet for den innsatte. Betjentene er sikre på at ordningen kan gjøre arbeidet mer meningsfylt og interessant. Dessuten vil kontaktbetjentarbeidets innhold sannsynligvis gjøre det mer attraktivt å søke Fengselsskolen.

Min hovedkonklusjon på dette er derfor at en forutsetning som det nå må tas fatt i for å bidra til reduksjon av tilbakefall hos ferdigsonede, er bedring av bemanningen ved fengslene, slik at kontaktbetjentordningen har rammevilkår for å kunne fungere etter intensjonen i Stortingets vedtak og etter den forrige Bondevik-regjeringens hensikt. Det vil være interessant om statsråden kan gi noen signaler om hvordan han vil prioritere dette i kommende budsjetter.

Det er tradisjon for at de fleste innsatte til soning i norske institusjoner er menn. Men det blir etter hvert også flere kvinner bak murene. En del av disse har overfor justiskomiteen gitt uttrykk for at de mener tilbudet om program og individuelt tilpasset opplegg er bedre for menn enn for kvinner. Det vil være interessant å få vite om statsråd Dørum deler denne vurdering, og om han i så fall vil bedre tilbudet til de kvinnelige innsatte.

Et tilbakevendende spørsmål dreier seg om hvilke virkemidler det er som gir positive resultater. «Sett dem inn på

vann og brød, og la dem gjøre hardt fysisk arbeid!», sier mange, og mener det er god medisin mot gjentakelse av kriminalitet. Vi deler ikke denne oppfatningen i Kristelig Folkeparti.

Tilbakemeldinger synes å vise at det er store variasjoner både i forhold til personer og virkemidler med hensyn til effekt eller manglende effekt. Ikke minst derfor vil det være interessant og sannsynligvis nødvendig at det kontinuerlig blir utført både egen forskning på norske forhold og innsamling av forskningsresultater fra utlandet, der slike måtte finnes. Poenget med denne forskningen vil være å bidra til rammer, innhold og program som settes ut i livet i de ulike fengsler og institusjoner. Dette kan sikkert få betydning også på hvordan fengsler og institusjoner skal utformes, innredes og bemannes i framtiden.

Ved justiskomiteens besøk i Bergen fengsel ble vi gjort kjent med at man der arbeidet med tanken og muligheten for å bli en del av Universitetets forskningsbasis. Det kunne være interessant å høre statsrådets tanker omkring dette. Sannsynligvis vil et slikt prosjekt involvere flere departementer og kanskje også flere forskningsmiljøer ved Universitetet. For Kristelig Folkeparti er dette planer vi gjerne ser departementet engasjere seg positivt i videre, med tanke på at forskningen skal bidra til en mer effektiv kriminalomsorg.

Jeg har ved flere anledninger i forrige periode deltatt på seminarer i fengsler både i Skien og Bodø. Ved både skriftlige og muntlige tilbakemeldinger er minst 90 pst. av de innsatte enige om at den kritiske fasen med tanke på tilbakefall til kriminelle handlinger er løslatelsen. Det er nærmest en unison bekreftelse på at soningskontrakter og program tilpasset den enkelte er nødvendig, men uten en skikkelig forberedelse av løslatelsen og tiden etter denne er veien meget kort til å gjenoppta det kriminelle livet. I forberedelsen inngår mange elementer som det fører for langt å gjennomgå her, men noen enkeltpunkter vil jeg nevne.

Et sted å bo er viktig. Botrening er nødvendig, og normalatferd i samfunnet må for manges tilfelle læres. Hjelp til å finne fram i det kommunale sosialapparat trengs, og trygghet i en helt nye samfunnsrolle må bygges opp skritt for skritt. Det sosiale nettverk er som regel mangelfullt eller helt fraværende, med unntak av det kriminelle, som skal unngås. Usikkerhet preger horisonten den ferdigsonede ser foran seg ved løslatelsen.

Kriminalomsorg i frihet er et viktig virkemiddel for å hjelpe den løslatte. Men mangt rundt denne institusjonen har ikke fungert tilstrekkelig godt. Både manglende ressurser og for liten tid til oppfølging kan være årsaken. Her er det ikke min oppgave å vurdere hva som bør rettes opp i forhold til Kriminalomsorg i frihet. Jeg pekte utelukkende på de svar som de innsatte gir meg om hva de anser viktig for å komme seg ut av en kriminell livsstil. Det bør være viktig å lytte til brukerne og om mulig forandre i samsvar med de korrigeringer som brukernes svar åpner for.

I enkelte fengsler er det en større gruppe innsatte med en annen kulturbakgrunn og et annet trosfundament enn

det kristne. Etter å ha drøftet rehabilitering og forholdet til «de fremmede» innsatte, skriver fengselspresten på Ullersmo følgende til meg den 7. januar 2000:

«På Ullersmo har vi arbeidet bevisst for å få et tilbud for de muslimske fangene. I lengre tid hadde vi regelmessig fredagsbønn ved en bosnisk imam. Jeg har jobbet nært til en del av de muslimske fangene. Jeg oppdaget to ting i denne tiden. Det kom en ro over noen av de som var ivrigst på fredagsbønnen. I denne tiden fikk noen sitt legitime religiøse behov dekket. Etter både norsk og internasjonal lovgivning har de krav på å få dekket dette behovet, og jeg er glad for at vi som institusjon fikk hjulpet dem med dette.

Det er vanlig at våre innsatte enten bagatelliserer det de har gjort eller får skylden over på andre for det de selv har gjort. I denne tiden opplevde jeg at noen av de muslimske fangene gikk virkelig inn i seg selv og sa: «Dette er vi skyld i og vi må gjøre opp for oss både overfor Gud og mennesker». Noen fikk problemer med det de hadde gjort også overfor sine ektefeller og barn og kontakten med hjemlandet og familien ble viktigere for dem.

Det siste året har vi ikke hatt fredagsbønn og jeg ser at to ting har skjedd:

1. Deres identitet som muslimer blir tynnere.
2. Denne erstattes ofte med en kriminell identitet hvor ansvarligheten blir svakere og hvor skyldfølelsen som er et av menneskets adelsmerker, nesten forsvinner.»

– Så langt sitatet fra fengselspresten. Hans konklusjon er at det bør anses en fengselsimam på permanent basis, slik at det kan bli regelmessighet i både fredagsbønn, muslimsk sjelesorg og faglig funderte råd til fengslets ledelse i spørsmål om islamsk praksis og forståelse.

Vil statsråden bidra til en prøveordning over et par år med fast ansatt imam i f.eks. halv stilling for å betjene Ullersmo og Ila?

Jeg er sikker på at statsråden er like positivt innstilt som undertegnede til alle bidrag som kan gjøre innsatte kriminalitetsfrie etter løslating. Sammen med det offentlige apparat har det gjennom mange år vært ivrige enkeltmennesker, menigheter og organisasjoner som har engasjert seg til fordel for de innsatte, og jeg tør også våge påstanden: til avlastning for de ansatte. Gjennom denne frivillige virksomheten er det etablert tillitsforhold og vennskap med varig positiv virkning. Flere av disse er villige til å bruke enda mer ressurser på samarbeidstiltak, f.eks. initiativtakerne bak prosjektet «Nytt Liv». Men som det nesten alltid er, trenger både dette og andre utmerkede tiltak økonomisk støtte. Imidlertid utløser den offentlige støtten store frivillige beløp i form av egne økonomiske tilskudd og menneskelige ressurser. For hver krone vi investerer, får vi flere tilbake!

Mange førstegangsinnsette har rusproblemer. Deres de ikke får hjelp med sitt rusproblem, vil de lett bli gjengangere i rettssystemet. Jeg tillater meg derfor å anmode statsråden om en vurdering av hvorvidt disse blir ivaretatt tilstrekkelig ut fra erfaringen med §12-soning.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten Finn Kristian Marthinsen ber meg om å gi en oppdatering om status når det gjelder innholdet i straffegjennomføringen i fengsel.

Før jeg går gjennom noen av de konkrete elementene, har jeg behov for en generell bemerkning. Det er kriminalpolitisk viktig at målsettingene for straffegjennomføringen omfatter både selve gjennomføringen og innholdet i soningen. Uten målsettinger om bruk av rehabiliterende virkemidler får vi en dårlig straffegjennomføring. Den straffegjennomføringspolitikken som det har vært bred enighet om, er det derfor viktig å følge opp i praksis.

I kriminalomsorgens oppfølgingsarbeid vil det oppstå dilemmaer og prioriteringsvanskeligheter. For noen år siden, da kriminalomsorgen hadde ledig kapasitet, ble det mulig å bruke mer ressurser på rehabiliterende tiltak. Nå er soningskøen et faktum, og balansen i ressursbruken må bli annerledes ved at det blir fokusert på å bekjempe soningskøen.

Det arbeidet kriminalomsorgen nå gjør for å avvikle soningskøene, har for tiden høyeste prioritet, og dette har ført til at jeg dessverre har måttet senke ambisjonsnivået når det gjelder innholdet i straffegjennomføringen. I St.prp. nr. 1 for 2001–2002 var resultatmålene for 2002 å opprettholde antallet innsatte som har kontaktbetjent, og antallet domfelte med en framtidig plan. Når det gjelder programmer, var resultatmålet å ha en forsiktig vekst i antallet domfelte som deltar i påvirkningsprogrammer.

Press på høyt varetektsbelegg og flere flyttinger mellom fengsler fører dessuten til at fengslene får mindre tid til å arbeide systematisk med innsatte og sikre kvaliteten på innholdsarbeidet. Å få kontroll over soningskøen er derfor svært viktig, ja, det er helt avgjørende for også å få til bedre rammebetingelser for den videre utvikling av innholdet i straffegjennomføringen.

Det er et viktig mål at alle domfelte og varetektsinnsatte skal ha kontaktbetjent. Som et ledd i dette arbeidet utgav departementet i 1999 nærmere retningslinjer for det faglige innholdet og organiseringen av arbeidet. Retningslinjene beskriver kontaktbetjentens viktigste funksjoner, som å informere innsatte, kartlegge innsattes problemer, hjelpe innsatte med å lage en framtidig plan og bistå ved henvendelser til forvaltningssamarbeidspartnere.

Oppfølgingsansvaret for fagutviklingen er nå lagt til kriminalomsorgens regioner og til Kriminalomsorgens utdanningssenter, KRUS. Regionenes rapportering i 2001 tyder på at ca. 70–80 pst. av alle innsatte hadde kontaktbetjent. Det er også behov for å styrke kontaktbetjentarbeidet når det gjelder organisering og tilrettelegging i fengslene.

Styrking av arbeidet med framtidplaner, altså soningsplaner, i fengsler og friomsorg har vært et prioritert område i de senere år. For å sikre kvaliteten på dette arbeidet utgav departementet i 2000 nærmere retningslinjer for arbeid med framtidplanlegging. Framtidplanen skal være løsningsorientert og ta opp spørsmål som arbeid, utdanning, deltakelse i programmer og fritidsaktiviteter.

En viktig del av arbeidet med framtidplaner er samarbeidet med andre etater.

Det er fortsatt behov for å øke både antallet framtidplaner og kvaliteten på disse planene, særlig for innsatte med kortere gjennomføringstid enn seks måneder.

Det er et mål at både kvinner og menn skal kunne nyttiggjøre seg de tilbudene som finnes i fengslene. Både kvinner og menn får individuelle tilbud om kontaktbetjent og framtidplaner, og har utbytte av dette. Kvinner utgjør som kjent en liten prosent av alle innsatte, og har ofte særlige problemer knyttet til rusmisbruk, overgrep, stigmatisering mv. Det er en utfordring for fengslene å klare å møte kvinners behov, men kvinnefengsler som Fredrikstad og Bredtveit har utviklet god kompetanse på dette. Særlig kontaktbetjentordningen, men også framtidplanarbeidet, fungerer godt i de nevnte kvinnefengsler og i fengsler med egne kvinneavdelinger, som Skien og Bergen. Fredrikstad fengsel har i flere år vært pilotprosjekt for og drevet et eget program for kvinner, PROK. Kvinneprogrammet er et bevisstgjøringsprogram som tar opp temaer som relasjoner til partnere og barn, grensesetting, kommunikasjon mv.

I utviklingen av programvirksomheten har det vært viktig å ha et mangfold av programmer. Noen programmer er utviklet i vårt eget land, andre er hentet fra utlandet og tilrettelagt for norske forhold. Fra Canada har vi hentet mestringsprogrammet Ny Start for fengselsvesenet og tilsvarende En til en-programmet for friomsorgen. Rusprogrammene RIF, Rus i fengsel, og Mitt valg. Soning i samfunnet, er også mestringsprogrammer hentet fra Canada. Disse programmene er utviklet på grunnlag av omfattende forskning om hva man antar kan endre kriminell atferd.

Mulighetene for et forskningssamarbeid mellom fengselet i Bergen og Universitetet i Bergen, som representanten Marthinsen nevner, er interessante. Det er utvilsomt et behov for mer forskning rundt hvilke metoder som kan være aktuelle for å hindre gjengangerkriminalitet.

De programmene som er utviklet i Norge, som f.eks. volds- og sedelighetsgruppene og Promilleprogrammet i friomsorgen, er såkalte erfaringsbaserte programmer. Disse programmene er bygd på systematiserte erfaringer om hva man antar kan endre den kriminelle atferden. Volds- og sedelighetsgruppene er eksempelvis utviklet etter modell fra Alternativ til Vold, ATV, og tilrettelagt for kriminalomsorgen.

Flere av de programmene som har vært i drift i mange år, og som har et høyt antall deltakere, er evaluert av Kriminalomsorgens utdanningssenter, KRUS. Dette gjelder f.eks. Ny Start, volds- og sedelighetsgruppene, Promilleprogrammet mv.

Vi vet at svært mange førstegangsinnnsatte har store rusproblemer og kunne hatt nytte av straffegjennomføring i medhold av § 12. Statens institutt for rusmiddel-forskning, SIRUS, vil iverksette en landsomfattende undersøkelse i 2002, hvor de skal kartlegge omfanget av rusmisbruk hos innsatte og hvilken effekt straffegjennomføringen har på rusmisbruket. Da vil vi kunne få sik-

rere tall for utbredelsen av rusmisbruk i fengslene og et bedre grunnlag for å iverksette tiltak for denne gruppen.

Vi har nå ikke egen statistikk over antall førstegangs-innsatte som gjennomfører straffen i institusjon etter § 12, og jeg kan derfor ikke svare konkret på om dette blir ivare tatt tilstrekkelig. Dette er imidlertid et område som jeg i samsvar med det jeg har sagt nå i dette innlegget, vil gå inn i, fordi jeg er opptatt av at dette skal fungere både systematisk og tilrettelagt. Representanten Marthinsen har også berørt det i forhold til frivillige organisasjoner.

Når det gjelder fengselsprestene, har de utvilsomt en viktig funksjon, og når det gjelder mulighetene for å få til en imamstilling fordelt på Ullersmo og Ila, er jeg villig til å se på dette og vil i tillegg ta opp saken med kirkeministeren. Men det er jo ikke slik at vi kan opprette stillinger eller bevilge penger i innlegg i interpellasjonsdebatter i Stortinget, så jeg får uttrykke meg på den måten som jeg nå har gjort.

Å bekjempe kriminalitet er ikke et eneansvar for justissektoren. Det er umulig for kriminalomsorgen alene å klare å hindre fremtidig kriminalitet, fordi gjengangerne ofte har omfattende sosiale problemer og rusproblemer. Ved å samarbeide med arbeidsmarkedsetaten, skoleverket, rusomsorgen, sosialetaten, psykiatrien mv. vil det være mulig å redusere tallet på gjengangere og hjelpe dem til et bedre liv. Kriminalomsorgens sentrale forvaltning og Arbeidsdirektoratet/Aetat har nylig inngått en formalisert avtale om samarbeid og ansvarsdeling i den kritiske løslatelsesfasen. Jeg oppfatter dette som en viktig del av det såkalte forvaltningssamarbeidet, rett og slett for å hindre det som vi alle vet ofte skjer når man kommer ut utenfor murene og står der med en plastpose, nemlig at veien tilbake til kriminaliteten er så altfor kort. Det å utvikle forvaltningssamarbeidet, slik det nå skjer i forhold til både Arbeidsdirektoratet og Aetat, er et viktig skritt for å hindre at man blir kriminell gjenganger.

Betydningen av de frivillige medarbeiderne er nedfelt i St.meld. nr. 27 for 1997-98 Om kriminalomsorgen. Nettverksbygging for domfelte som mangler sosiale kontakter utenom de kriminelle miljøene, er en viktig, men svært vanskelig utfordring. Mange trenger gode rollemønstre og sosiale erfaringer med folk utenfor det kriminelle miljøet. Dette må være en viktig målgruppe for de frivillige medarbeiderne.

Kriminalomsorgen samarbeider også med en rekke organisasjoner med humanitært, religiøst, idrettslig, kulturelt eller rusbekjempende formål, som Foreningen for Fangers Pårørende, Røde Kors' besøkstjeneste, Frelsesarmeen, Kirkens Sosialtjeneste, Kirkens Bymisjon, Pinsemenigheten mfl. Disse gjør en verdifull innsats gjennom besøkstjeneste og aktiviseringstiltak som kan styrke domfelles selvfølelse, gi dem nye ferdigheter og integre dem i nye miljøer.

Det er viktig å videreføre samarbeidet med de frivillige organisasjonene. Vi ønsker at disse skal ha økt fokus på nettverksbygging og løslatelsesproblematikk og være viktige støttespillere i planleggingen av løslatelse. Jeg setter stor pris på den frivillige innsatsen som gjøres i

fengslene, men ønsker også at de frivillige skal engasjere seg mer for klientene i friomsorgen ute i samfunnet.

La meg også tilføye at jeg gjennomfører systematisk besøk i fengsler og konstaterer at når fengslene ikke er for store – og etter internasjonale forhold har vi jo ikke store fengsler i Norge – kan det også i fengsler som ikke har formelle og bra navn på det de driver med, være en god kontakt. Jeg var f.eks. nylig i fengselet på Hamar og opplevde de ansattes beskrivelse av forholdet til de innsatte og deres skildring av det nære forholdet til byen, og hvor de med stolthet sa, uten at de egentlig kunne bruke ordet kontaktbetjent eller programskaping, at det er mange der ute nå som er livsviktige medarbeidere i samfunnet. Så hvis man kan finne det som jeg opplever at representanten søker, det fine skjæringspunktet hvor de som jobber i fengselet er kloke nok til også å være rollemønstre og bidra til at kriminelle kan finne en annen atferd og samtidig spille på samarbeidet, ikke bare med det offentlige, men også med det sivile samfunn utenfor, er det ingen tvil om at vi også skaper resultater.

Det er mange flotte ansatte i norske fengsler som driver med dette, og jeg vil gjerne fra denne talerstol gi dem anerkjennelse. Veldig ofte er det slik i Stortinget at det blir fokusert på at det trengs penger eller annet – og slik må det være – men det er veldig mange mennesker som gjøre en kjempeinnsats. La dem herved være hedret og æret fra denne talerstolen! Jeg har sågar truffet ansatte som jobber på dugnad for at cellene skal bli fort nok ferdige, slik at de kan få trivsel på jobben og gode forhold for de innsatte.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Jeg vil gjerne takke statsråden for svaret.

Statsråd Dørum understreket at det er viktig å få soningskøene ned. Det engasjementet deler jeg fullt ut. Samtidig mener jeg det er på sin plass å understreke at det også er en sammenheng mellom soningskøene og gjengangerne – de som er med på å oppta plassene i fengslene. Vi må derfor også ta tak i rehabiliteringen. Jeg synes det er nødvendig når vi jobber så hardt for å få soningskøene ned, at vi også har dette in mente.

Jeg registrerte at statsråden også var positiv til det som gikk på Bergen Fengsel og deres tanker omkring det å drive forskning på hva slags behandling som virker, og problemstillinger knyttet opp mot dette, som forholdet mellom dem og Universitetet. Jeg kan forsikre statsråden om at Kristelig Folkeparti også synes dette er meget interessant og vil bidra aktivt til de initiativ som trengs for å få noe kjøtt på de bein som nå er antydning, både fra de ansattes side og fra ledelsens side i Bergen, men også fra det politiske miljøet her nå.

Statsråden nevnte også det som gikk på imamstilling på Ullersmo og Ila, og jeg har selvfølgelig stor forståelse for at man ikke kan tildele stillinger fra Stortingets talerstol. Det er ikke tradisjon for det, og det er heller ikke hjemmel for å gjøre det, tror jeg. Imidlertid har jeg enda en gang lyst til å understreke at det er viktig å ha denne funksjonen i forhold til de relasjonene som den nevnte fengselspresten pekte på. Dessuten er det viktig at man

får et mer ordnet forhold med en fast ansatt imam, som kan bidra til tillitsskaping og kommunikasjon mellom de muslimske innsatte og fengselsledelsen. Jeg tror også det handler om å forstå hverandre, ganske enkelt.

Når det gjelder de frivillige, har det heller ikke vært til å unngå at vi har registrert usikkerhet forbundet med fordelingen av midlene som stilles til disposisjon, bl.a. på post 70 under kap. 430 i budsjettet. Når den usikkerheten rammer virksomhet som har langsiktighet i seg – som f.eks. Pinsevennenes fengselsmisjon – skaper det problemer. Etter min vurdering bør derfor statsråden kanskje sørge for å lage noen enkle retningslinjer for hvordan man ønsker å involvere de frivillige og private initiativ i kriminalomsorgen, slik at det ikke alltid bare dreier seg om ad hoc-opplegg i forhold til de frivillige. Det ville være positivt både for de frivillige – tror jeg – og for fengselsvesenet som sådant.

Statsråd Odd Einar Dørum: Først for ordens skyld: Jeg har erklært meg inhabil ved fordeling av midler på post 70, fordi jeg er ansatt i og har permisjon fra Kirkens Bymisjon. Jeg har tenkt å bringe permisjonen og ansettelsesforholdet til opphør i nær framtid, slik at jeg ikke er inhabil ved framtidig behandling. Men la meg si for det punkts vedkommende at jeg har hørt representanten Marthinsens synspunkter.

Når det gjelder spørsmålet om imam, har jeg faktisk tenkt å gå inn i den saken. Jeg har på planene mine et besøk på Ullersmo i nærmeste framtid, på samme måte som jeg har planer om å besøke Kongsvinger og Vardåsen. Jeg konstaterer at det skjer gledelige ting på tverrpolitisk grunnlag og med bred innsatsvilje. Og la meg si: La det være overgangen.

Det sier seg selv at når vi har en soningskø som er som den er – man prioriterer å sette folk i varetekt, deretter sette inn dem som har lange dommer, som er medlem av gjenger, og også voldsdomte – sier det seg selv at det ofte fører til at man får omflyttinger. Når de omflyttingene skjer, er det saklig sett ganske problematisk å fokusere på kontaktbetjentenes relasjoner. Det er ingen tvil om at det å få soningskøen under kontroll derfor er helt avgjørende for å få opp kvaliteten på soningen, som var innholdet i representantens interpellasjon til meg. Derfor har Regjeringen fremmet den saken som ligger i Stortinget, om Vardåsen, og som jeg har konstatert at det ved mange gode krefters innsats ser ut til å kunne bli en løsning på. Vardåsen er en unik mulighet til å få gjort noe med soningskøen på kort sikt. Det er mitt håp å få opp et antall plasser som kan bety noe, i løpet av høsten, og Vardåsen vil fram til neste sommer alene kunne gi oss 110 plasser ved dugnad. Det er slikt som monner, og da kan man også komme bort i det som er helt nødvendig, nemlig stabiliteten i forhold til å sortere disse prioriterte gruppene. Da vil man også få mye bedre fokus på det som er representantens anliggende. Men det er ingen grunn til å legge skjul på at når vi har denne køen og vi har de prioriteringene som er markert i ulike stortings-sammenhenger, blir det ofte et komplisert puslespill å få det til å gå opp, og da får man ikke stabile relasjoner. Det

var det jeg forsøkte å snakke direkte og åpent om i innlegget mitt. Jeg ønsker derfor å si at dette må vi få under kontroll, og nøkkelen er å få soningskøen under kontroll. Det å få den under kontroll har topp prioritet, men det virker inn på det som er representanten Marthinsens anliggende, å ha to tanker i hodet samtidig: få unna soningskøen og få opp kvaliteten.

Når det så gjelder dette å forske, er jeg veldig var, for hver gang en statsråd uttaler seg om forskning, kan det oppfattes som om man svarer på en søknad, og det vil jeg heller ikke bli oppfattet som å gjøre fra Stortingets talerstol. Jeg vil nøye meg med å si at jeg synes at representanten har reist interessante tanker. For ikke å bli fortolket utover det har jeg vist til den erfaringsmessige og erfaringsbaserte forskningen som er gjort. Jeg er spesielt engasjert i dette § 12-spørsmålet som representanten tok opp, og jeg vil gå inn i det og også følge det videre.

Presidenten: Presidenten vil for sin del uttale at det ikke er noe forbud mot å avgi løfter fra Stortingets talerstol i interpellasjonsdebatter, det er bare forbud mot å fremme forslag. Problemet er vel at det alltid er vanskelig å holde løftene.

Knut Storberget (A): Dette er en interessant og viktig debatt, men interpellasjonen, og for så vidt svarene som er kommet, er en merkelig øvelse.

Problemet i forhold til kriminalomsorgen er at vi nå står overfor en svært alvorlig situasjon med lang kø, og det er en vedvarende kø, og det er ingen grunn til å tro at dette er en ad hoc-situasjon. Vi har, som interpellanten også har pekt på, en type soning hvor innholdet – eller «det indre liv», for å bruke hans egen språkdrakt – svikter. Derfor synes jeg det er både trist og rimelig oppsiktsvekkende å høre justisministeren fra Stortingets talerstol si at man nå har valgt å senke ambisjonsnivået når det gjelder straffegjennomføringen, at man skal få unna køen og så få opp kvaliteten. Det er en svært dårlig løsning. Det er antakelig slik at vi ikke vil få unna køen hvis vi ikke får opp kvaliteten. Representanten Marthinsen var jo også inne på at en av hovedutfordringene for å få ned presset i forhold til soningskøen nettopp må være at vi får bedre effekt ut av soningen, slik at folk kommer ut av sirkulasjonen.

Derfor vil jeg utfordre justisministeren til å ta en runde til på om det virkelig er slik at man skal senke ambisjonsnivået i forhold til kvaliteten. Realiteten er jo at man har senket ambisjonsnivået i forhold til dette. Det ser vi av budsjettvedtakene. Det er her interpellantens rolle burde komme klarere fram. For når han nå sjøl trekker fram både spørsmålet om kontaktbetjenter og om soningsplaner – som interpellanten sier er «innført i navnet, men ikke i gavnet» – og snakker om å forhindre gjengangere ved bedre forberedelse av løslatelsesfasen og å involvere frivillige krefter, og også peker på førstegangs-innsattes rusproblemer, er det grunn til å si at dette er problemer som ikke løses ved at vi nå nærmest strammer inn, og det bidrar for så vidt heller ikke til økte ressurser i forhold til kriminalomsorgen. Dette er ikke gratis. Det er

dette man dropper først når det er tomt for midler ute i kriminalomsorgen. Presset for å få flere fysiske plasser vinner igjennom. Det er grunn til å spørre ikke bare om statsrådets tanker, slik interpellanten gjør, men om hvor det blir av Kristelig Folkepartis egne tanker, og for så vidt også egne innspill, når midlene skal fordeles. Det er i et slikt lys representanten Marthinsens interpellasjon knapt kan være verdt papiret den er skrevet på.

Når vi vedtar budsjettene i Stortinget, er det skattelette til de rikeste som kanskje kommer først, og ikke økte midler til justissektoren. Det er på denne bakgrunnen Arbeiderpartiet i statsbudsjettet for i år og også i revidert nasjonalbudsjett velger å legge sin økte satsning på denne sektoren i forhold til kriminalomsorgen.

Trond Helleland (H): Dette var en interessant interpellasjonsdebatt helt til representanten Storberget begynte å trekke inn billig retorikk om skattelette og slyngte ut den ene påstanden etter den andre uten dekning i virkeligheten i det hele tatt.

Det er vel ingen i denne salen som er uenig i at den største utfordringen innenfor kriminalomsorgen akkurat nå er å skaffe flere soningsplasser. Også representanten Storberget har den oppfatningen, tror jeg. Derfor har Regjeringen foreslått å etablere et fengsel i Vardåsen leir, og derfor har vi satt i gang nye prosjekter som skal få bukt med soningskøene.

Men det går an å ha to tanker i hodet samtidig. Den utfordringen representanten Marthinsen tar opp, er også viktig for soningskøene. Hvis vi klarer å gi de innsatte et tilbud som gjør dem beredt til å gå tilbake til samfunnet og opptre som lovlige borgere, vil naturligvis problemene med soningskøer være en saga blott. Det er dessverre et stort problem at norske fengsler i stor grad er fylt opp med gjengangere. Innsatte som går ut og inn av fengslene, er et stort samfunnsproblem, og viser at det fortsatt er mye å hente når det gjelder rehabilitering.

Jeg er enig med representanten Marthinsen i at kontaktbetjordingen er viktig. Jeg tror det er nødvendig å avvete resultatene av ordningen noe, men samtidig er det viktig å samle erfaringsmateriale fra de ulike fengslene, slik at man bedre kan finne ut hvilke tiltak og angrepsvinkler som gir resultater. Derfor er bl.a. de tankene som ble lansert i Bergen fengsel, interessante. Forskning knyttet til fengsler og soningsforhold vil kunne bidra til å avdekke hvilke tiltak og rehabiliteringsopplegg som virkelig fungerer.

Når det gjelder tilbakeføringen til samfunnet, vil også jeg legge inn et godt ord for de mange frivillige personer og organisasjoner som arbeider med dette. Miljøforandring er et viktig stikkord for en vellykket tilbakeføring til samfunnet. De frivillige sammen med det offentliges egne institusjoner spiller begge en viktig rolle i dette, samtidig som de utfyller hverandre. Jeg har sittet fire år i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen og sett det vellet av frivillige organisasjoner som gjør en kjempeinnsats. Mange av disse kan med små midler gjøre en kjempeinnsats også innenfor kriminalomsorgen. Jeg tror vi må erkjenne at det har vært for lite fokusert på hva de

frivillige kan gjøre, og jeg vil arbeide for at vi gir disse større muligheter til å gjøre en jobb for de innsatte. Det må bli slutt på at disse organisasjonene lever i usikkerhet om de blir tildelt midler halve året. Forutsigbarhet er viktig for å holde engasjementet og innsatsviljen ved like.

Vi trenger en kriminalomsorg som leverer, en kriminalomsorg som bidrar til å redusere gjengangerkriminaliteten. Et opphold i soningsanstalt er viktig for samfunnet som trenger beskyttelse, men det er også viktig for de innsatte. Målet må være å gi dem positive verdier og ballast til å komme ut av en kriminell løpebane. Det vil den innsatte tjene på, og det vil samfunnet tjene på. Derfor må innholdet i soningen være i fokus. Vi trenger erfaringsdata på hva som virker og hva som ikke virker. Bare da kan vi sette inn de riktige tiltakene.

André Kvakkestad (FrP): Målet og innholdet i en soning er å hindre gjentagelser, men i enkelte tilfeller også å holde vanekriminelle ute av sirkulasjon til å begå ny kriminalitet.

Jeg forstår interpellanten dit hen at spørsmålet i stor utstrekning gjelder der det er mulig å forebygge gjentagelser ved å sette inn adekvate tiltak. Det er åpenbart at det å få mennesker ut av en kriminell løpebane er viktig, både for personen det gjelder, og for samfunnet som sådant. Sett på den bakgrunn er det viktig å ha et fungerende tilbud, spesielt i forhold til aggresjonsmestring og rus. Her vil det også være en del å hente. Samtidig vet jeg at det arbeides en god del innenfor disse områdene.

Jeg synes det er interessant at Kristelig Folkeparti mener at det er en fast ansatt imam som skal frelse de innsatte i norske fengsler. Trosfrihet er viktig, også i fengslene, men at Kristelig Folkeparti vil ha fast ansettelse av imamer fremstår som noe underlig. Det finnes antakelig flere trosretninger blant innsatte i norske fengsler som jeg da går ut fra at Kristelig Folkeparti også ønsker å ansette representanter fra.

En vurdering som bør være viktig, og da spesielt ved avslutningen av forvaringssaker, må være om gjentagelse er sannsynlig eller ikke. Her vil det være avgjørende å se om det gitte tilbud har gitt den nødvendige effekt. Har ikke tilbudet gjort det, må ikke bare personen holdes tilbake, men tilbudet må naturligvis også endres med bakgrunn i den erfaring som er gjort. Det er da en fortløpende evaluering og kvalitetssikring er viktig. Skal en kunne sikre den nødvendige kvalitet, vil det være riktig med et fagmiljø som kan bidra på en god måte. På samme måte vil det være behov for å ha et faglig grunnlag for å videreutvikle tilbudene, slik at en kan hjelpe flest mulig ut av en kriminell løpebane. Det vil da kanskje være en fordel å knytte dette opp til et godt forskningsmiljø, og jeg har forstått at spesielt fengselet i Bergen har kunnet tenke seg å bidra i denne sammenhengen. Da kunne man jo kanskje også vurdere om Universitetet i Bergen ville vært en egnet samarbeidspartner.

Anne Helen Rui (A): Dagens interpellasjon omhandler et av de viktigste temaene innenfor kriminalomsorgen: å legge forholdene til rette for at ikke lovbrysterne

fortsetter med sitt kriminelle handlingsmønster. Likevel stiller jeg meg undrende til hensikten bak og spesielt tidspunktet for dagens interpellasjon, sett i lys av Regjeringens fremlagte reviderte nasjonalbudsjett og budsjettavtalen med Fremskrittspartiet. Blant annet kan jeg ikke finne ei krone til Alternativ til Vold, som vi og Regjeringen vet sliter økonomisk, men som vi er helt avhengige av for å få bukt med voldelige mannlige innsattes problemer.

I revidert foreslås det noen nye fengselsplasser i Trondheim og Kongsvinger, men ingenting til drift av de andre fengslene, og vi vet at nye fengselsbetjenter koster penger. I dag står det 2 500 mennesker i kø for å få sone straffene sine, og vi vet at det er bruk for flere faglærte mennesker i svært mange av våre fengsler. Blant annet ved Hof fengsel i Vestfold sies det klart ifra at de kunne hatt 18 flere innsatte til enhver tid hvis de hadde fått mer penger til drift. Det hadde blitt 6 570 flere soningsdøgn pr. år. Det kunne ha gjort et solid innhogg i køen av folk som har fått korte dommer, og som også står i kø, og for dem handler det ikke så mye om innholdet i den korte soningstiden, men faktisk om å få gjort opp for seg og komme videre i et ikke-kriminelt liv. Norsk Fengselstjenestemannsforbund hevder også at så mange som 307 innsatte er feilplasserte og burde inn i psykiatriske avdelinger eller i rusinstitusjoner, og iallfall ikke vært i fengsel.

Det er, som sagt før i dag, forsket altfor lite på det som utføres av programmer av alle slag, kontaktbetjentordningen, kontrakter om rusfrihet, skolegang og andre aktiviteter som foregår inne bak fengslenes murer. Hvilken effekt har dette egentlig på de innsatte, og hvilke resultater får vi?

Jeg vet, i likhet med mange av de andre som har hatt ordet i dag, at fengslet i Bergen gjerne vil ta på seg oppgaven med å bli et «universitetsfengsel», for på denne måten å komme godt i gang med mer nødvendig forskning på dette området. Det aller viktigste for den innsatte, for dennes familie og for samfunnet må jo være at når soningen er ferdig, skal den innsatte komme ut og forbli utenfor murene som et arbeidende og samfunnsbevisst menneske, og ikke få tilbakefall.

Vi registrerer dessverre at kvinner tar etter menns atferd og blir lovbrytere oftere nå enn før. Samtidig utgjør de ennå heldigvis en liten gruppe innsatte.

Tilbakemeldingene vi fikk bl.a. på Bredtveit, er at det er lite fokus på kvinnelige innsattes problemer, og spesielle programmer for dem finnes det veldig lite av. Dessuten påpekte de at de har altfor liten mulighet til å være sammen med sine barn og sin familie.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Representanten Helleland understreket viktigheten og betydningen av de frivilliges innsats i denne sammenhengen, og det synes jeg også var riktig å få understreket, og jeg satte pris på at det ble påpekt nok en gang.

Imidlertid undret jeg meg svært over Arbeiderpartiets innlegg i denne saken, over de uttrykk som ble brukt ved en anledning som dette, hvor man altså kan fremme posi-

tive forslag og komme med positive bemerkninger. Representanten Storberget sa f.eks. at interpellasjonen ikke var verd papiret den var skrevet på, og lurte på hvor det ble av Kristelig Folkepartis tanker omkring dette. Ja, de kom til uttrykk i innlegget, de – hvis representanten hørte etter, og det måtte han åpenbart har gjort, for han siterte en del fra det. Men han forstod det kanskje ikke.

Når representanten Rui sier at det man trenger, er mer penger, så ville det ikke falle meg inn å si at det ikke er riktig. Men de pengene sørget i hvert fall ikke Arbeiderpartiet for da de satt ved makten. Og hvem er det som har hatt ansvaret lengst for den situasjonen som vi har i dag? Men jeg synes ikke en slik interpellasjonsdebatt er den rette anledning til å skylde på hverandre. Dette skal være framtidsrettet, dette skal handle om hva vi skal gjøre nå og i tiden som kommer, og ikke hva som har vært gjort. Da må vi være positive i forhold til det som foreligger, og jeg har tillatt meg gjennom denne interpellasjonen å peke på en del av nettopp disse forholdene, og jeg tror at ved at man går sammen om dette, så får vi en bedre situasjon i framtida.

Jeg har vært i forhandlinger med Arbeiderpartiet også da vi satt i regjering forrige gang, og det var ikke til kriminalomsorgen Arbeiderpartiet bad om flere penger, det var til andre områder. Jeg kan forsikre at fra Kristelig Folkepartis side har vi gitt klart og tydelig uttrykk for at nettopp i forhold til kriminalomsorgen er det viktig å styrke budsjettene, men vi står i en situasjon hvor vi har for lite til alt, og da må vi prioritere. Nå har statsråden gitt uttrykk for – og der har han fått tilslutning fra komiteen – at man jobber i forhold til å øke soningskapasiteten. Jeg har også bedt statsråden om å ha en tanke til i hodet på samme tid, og det har han også klart sagt fra i sitt innlegg fra denne talerstolen at det er han i stand til, og jeg har aldri noen gang trukket det i tvil.

Oppsummert: Jeg ser fram til det samarbeidet som vi kan ha i framtiden for å få en kriminalomsorg som blir bedre for de innsatte og de ansatte og til beste for vårt samfunn.

Statsråd Odd Einar Dørum: Først en litt alminnelig refleksjon: Presidenten antydte at det var fritt fram for å gi løfte fra Stortingets talerstol. Nå har presidenten og jeg det til felles at vi både har vært/er stortingsrepresentanter og statsråder, så vi vet vel hva som kan følge på løfteveien hvis man ikke holder det. Da er ættestupet ikke langt unna. Så jeg prøver å holde meg til den stil som jeg tror jeg nå har praktisert en tid, at jeg deler ut det jeg kan dele ut når jeg har det.

Men jeg tar faktisk på alvor det som er sagt av representanten Marthinsen. Jeg tror nok vi skal se det slik at når det er et dilemma, som jeg beskrev, så er det jo greit at det dilemmaet ligger på bordet. Jeg skal gjenta det jeg sa i innlegget mitt: Når vi har en kjempehøy kapasitetsutnyttelse i norske fengsler og soningsinstitusjoner og vi er nødt til å flytte på folk – det er varetekt og forskjellig andre soningsforhold – er det selvfølgelig krevende og i mange sammenhenger vanskelig å holde oppe trykket på en straffegjennomføringspolitikk som holder alle ideale-

ne på plass. Det er jo bare slik det er, og derfor er det å få økt antallet soningsplasser viktig.

Men det er faktisk ett element ved å bekjempe soningskøene som er helt avgjørende, og det er at vi i Norge har en struktur med ikke for store institusjoner. Det at vi f.eks. på Vardåsen får en institusjon som på kort tid skal opp i 110 plasser – den skal få ca. 80 plasser etter en tid – ligger innenfor den norske strukturen. Ved å holde denne strukturen øker også muligheten, gjennom institusjonens karakter. Så gav jeg et eksempel fra en liten institusjon som jeg har besøkt, nemlig Hamar, for å se hvordan folk, fordi de brenner for jobben sin og er opptatt av den, finner praktiske løsninger og snakker om det på en all right og konstruktiv måte. Jeg skal oppsøke alle disse situasjonene, og jeg skal selvfølgelig ta med det som her er definert som de to tankene, inn i mitt arbeid med å finne alle åpningene og mulighetene som ligger innenfor kriminalomsorgen, og som ligger i den forpliktelse jeg har som statsråd konstitusjonelt og i forhold til ethvert framtidig budsjettarbeid.

Når det så gjelder det som representanten Rui tok opp om Alternativ til Vold, vil jeg si at det er et flott tiltak. Vi gjorde en innsats her tidligere i år for å sikre tiltaket ved en dugnad fra forskjellige departementer. Jeg er fullstendig oppmerksom på at det er verdifullt, men vi har vært nødt til å prioritere slik som vi har gjort innenfor budsjettammen. Det må vi vedstå oss, også i det framlegg som nå ligger i Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder institusjonen i Hof, har jeg fått den informasjon at der er man pålagt å kjøre med fullt belegg dette året, og det må jeg ta til etterretning. Det er slik det skal være, og det er slik det bør være.

Jeg tror ikke noe annet om stortingsrepresentanter, uansett parti, enn at når de reiser en sak, så reiser de saken fordi de brenner for den. Jeg kommer til å behandle alle representanter, uansett hvilken partibetegnelse de har, som at de har et oppriktig og ærlig engasjement når de reiser en sak overfor meg som statsråd. Det er en spilleregulering jeg ikke har tenkt å fravike.

Presidenten: Behandlingen av sak nr. 5 er avsluttet.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering over de sakene som er oppført på dagens kart.

Før vi begynner å votere, gjør presidenten oppmerksom på at i sakene nr. 1, 2 og 3, som gjelder votering over forslag oversendt fra Odelstinget, dreier det seg om saker i tilknytning til fordeling av tippemidlene. Presidenten går ut fra at representantene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme mot disse forslagene.

Sonja Irene Sjøli (H): Når det gjelder forslaget i sak nr. 1, vil vi stemme imot.

Forslaget i sak nr. 2 – og her kommer jeg med en oppfordring til Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres representanter – gjelder OECD-målet, og det er en mål-

setting som Stortinget tidligere har vedtatt. Vi mener det samme nå som før, og vil selvsagt stemme for forslaget.

Når det gjelder forslaget i sak nr. 3, oppfatter vi det som en detaljstyring av Regjeringen. Det har vi ikke behov for. Jeg vil derfor be representantene stemme imot.

Presidenten: Presidenten skal forsøke å legge opp voteringen på en slik måte at alle får anledning til å stemme som de ønsker.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av følgende fordelingsordning i statsbudsjettet for 2003:

Den delen av kulturmidlene fra tippingen som fordeles av Kongen skal gå til en egen fordelingsordning. Om lag 40 pst. av midlene skal gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet. Om lag 30 pst. skal gå til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som for eksempel flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur.

Denne ordningen skal ikke gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 63 mot 37 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 11.41.29)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen stå fast på målet om å nå gjennomsnittlig OECD-nivå på forskningen innen 2005, og sørge for dette i de ordinære budsjettframlegg.»

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 21. mai 2002 (jf. Innst. O. nr. 44):

«Stortinget ber Regjeringen om at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene opprettholdes, og ber Regjeringen sørge for dette i statsbudsjettet.»

Presidenten har oppfattet at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 62 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 11.42.18)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Olav Gunnar Ballo satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 om å bevilge midler til bebyggelsen Kautokeino 1852 i et samarbeid med andre aktører, og innenfor en samlet kostnadsramme på 20 mill. kroner, slik at det kan bygges opp en permanent bebyggelse tilnærmet slik denne var i Kautokeino i 1852.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:102 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Magnhild Melteveit Kleppa, Ågot Valle og Odd Roger Enoksen om en bevilgning til bygging av Kautokeino anno 1852 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 79 mot 20 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 11.43.05)

Presidenten: I *sak nr. 5* foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 6*Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.45.
